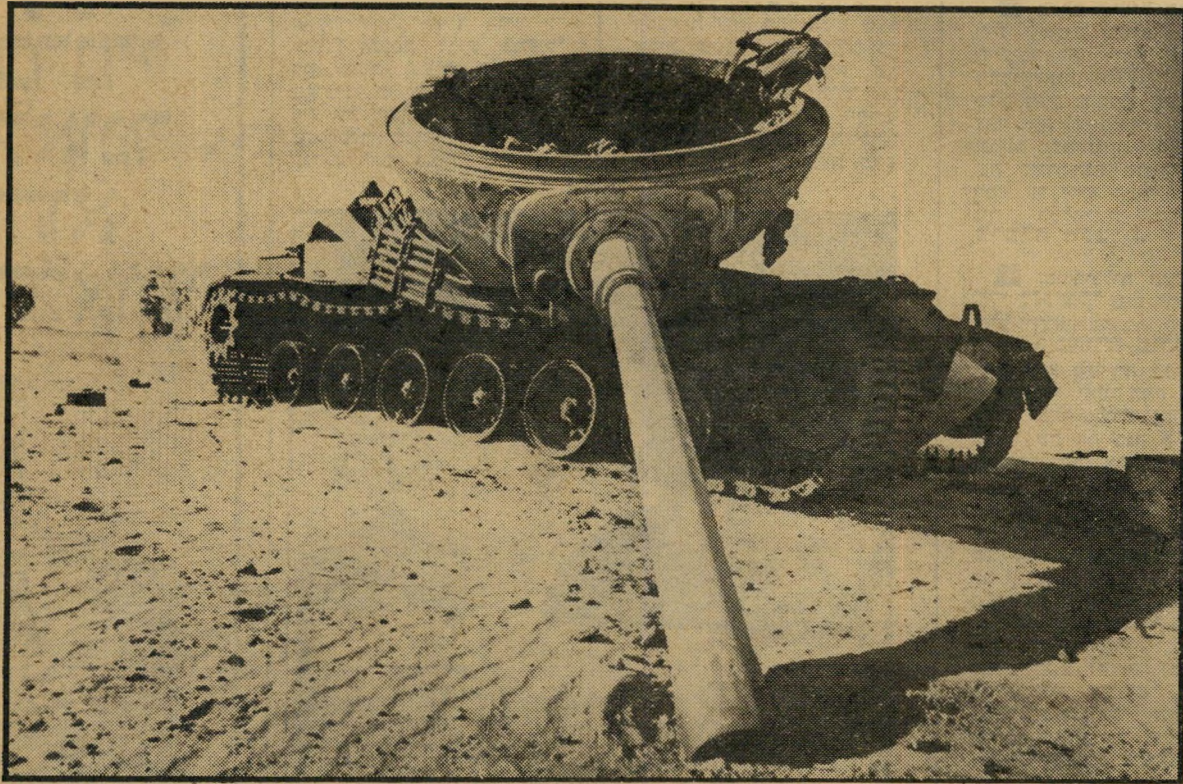

הלים השלום

מ אז שזכי ממצריים, לפני שבו, נדמה לי שאני חי בעולם דמיוני. אני קורא את העיתונים, ואיני מאמין למראה עיני. אני מקשיב לרדיו ולטלוויזיה, ואיני מאמין למשמע אוזני. חזרתי מארץ, שבה התחוללה מהפכה נפשית. בקפיצה עצומה אחת, עבר העם המצרי מעולם של מילהמה טוטאלית ל-עולם של שלום טוטאלי. שום מהפכה כזאת לא אירעה בישראל.

מ המיזמים לדבר אצלנו על "השלום המיוחל" (שתי מילים הסודות, מבחינת לות!) כאלו מדובר על בוא המשיח, באחרית הימים. כל המיזמים מדברים על השלום. מנתחים את השלום, מפרשים את השלום. מפטטים על השלום עד בוש. אך בממשות השלום לא חדרה לי לב, וגם לא למוח. השלום נשאר בגדר רעיון מופשט.

כל המושגים הישנים, כל המילים והרעיונות שמלפני המבול, נשאר על כנם. מתייחסים אל השלום כאילו היה גורם נוסף, אחד מני רבים, העשוי (או העלול) להשפיע על מציאותנו. אין תופים כי השלום מוסר את המציאות הקיימת ויוצר מציאות חדשה בתכלית. מדברים על כמה יישובים בפיתחתרפית, כאילו יש להם חשיבות כלשהי. גשם הברכה של השלום יכול להרוות את אדמתנו, אחרי בצורת של שלושים שנה — והנה מתוכחים הכל על שלולית קטנה של מים עכורים.

מדברים על יישובי הירדן, על גבולות האוטונומיה, על התערבות צה"ל בערי הגדה, על מאה ואחד נושאים שיכלו להיות חשובים אתמול — כאילו יש להם חשיבות כלשהי, בהשוואה לתמורה הכבירה העשויה להתחולל בחיינו הלאומיים. מציעים לנו אוצר אנדתי, אוצר שלא העזנו אף לחלום עליו — די אצלנו מתוכחים על המטבעות הי השחוקות של אתמול, על פרוטות ואגורות ששרדו בקופה.

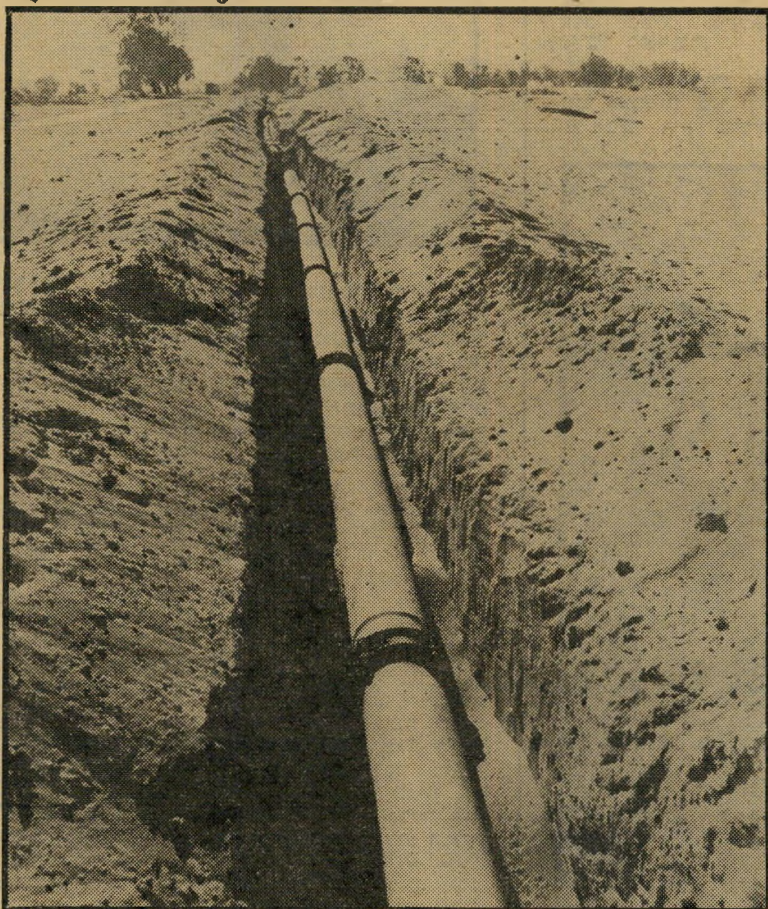
א ינני מציע שנאכד את העשתונות, שנשקע באויפוריה, שנרחף על כנפי ההזייה וההתלהבות. כהחלט לא. אני מציע שנהיה ריאליסטיים לחלוטין. אבל הריאליזם, בשעה זו, פירושו: לראות את השינוי הכביר המוצע לנו, את התמורה העצומה האפשרית בחיינו הלאומיים, ששמה שלום. ריאליזם אין פירושו דבוק ב-מציאות גוססת, העומדת להלוך מן העולם. ריאליזם פירושו לראות את המציאות החדשה, שאפשר ליצור אותה.

אשת לוט לא היתה ריאליסטית. כאשר הביטה אחורה, אל העיר שנעלמה במטר של אש וגפרית, היא הפכה לנציבמה. הריאליסטים, באותה פרשה, הלכו לוט וכנייבתו, שהבינו כי סדום ועמורה הלכו מן העולם, וכי מציאות חדשה נפתחת לפניהם.

ה שלום המוצע לנו ישנה את מציאותנו מן הקצה אל הקצה. הוא לא יכטל את רוב בעיותינו. אך הוא ישנה אותן לגמרי. יש צעצוע הקרוי קאלידוסקופ, מין שפופרת היוצרת דגמים ציבעוניים. כל סיבוב של השפופרת משנה את התמונה. התלקים הציבעוניים אינם משתנים — אך הם יוצרים בכל פעם דגם אחר. כך יקרה בבוא השלום, הבעיות לא תיעלמנה. אך הן תיצורנה דגם שונה לגמרי.

גם בימי שלום תהיינה לנו בעיות ביטחוניות, חברתיות, כלכליות, מדיניות. אך הן תהיינה שונות בתכלית מן הבעיות שהיו לנו בי משך 30 שנים של מילהמה חמה וקר.ה.

השלום?
אולי איבדנו את כישורי השלום?
רוב השלום?
אולי התנונו בגופנו הלאומי, במשך 30 שנות מלחמה, התכונות הדרושות לעם נורמאלי כדי להתרגל למצב של שלום? אולי דומה עמנו לעיוור-צבעים, המתבקש לחוות את דעתו על תמונה של מיכאל-אנג'לו?
אולי הפך עם ישראל עיוור-שלום?

מוות וחיים: טנק ישראלי הרוס וצינור השקיה בסיני

מי שאינו חופס זאת, מי שמתעקש לדבר היום על הבעיות של אתמול במונחים של אתמול, ולהציע להן פתרונות של אתמול, הריהו פושע. יאולי — מחשבה נוראה! אין אנו מסורי גלים כלל לתפוס את מהות המהפכה של

מ חשבה זו מנקרת בלבי מזה כמה ימים. כל אדם פוחד מפני שינוי, הוא רגיל למצב הקיים. הוא גיבש לעצמו הפוסט-מחשבה, מתכונת של תגובות, התואמים את האתגרים של המציאות שהוא רגיל אליה. דפוסים אלה מעניקים לו תחושה של ביטחון. הוא מכיר את המצב, הוא יודע איך להסתדר בו. מצב חדש מפחיד אותו, מוערער את ביטחונו. אין לו דפוסים מוכיחים כדי להתמודד עימם. אין לו מצפן כדי להתמצא בנוף החדש.

היה מי שהמציא את המושג "הלים העתיד", בעולמנו המודרני, כך אמר, הי שינויים הטכנולוגיים הם כה מהירים וקיי צונויים, עד כי אדם רגיל מתקשה להתאים את עצמו אליהם. בעתיד תגבר מהירות השינויים בצורה מסחררת, והאדם הרגיל יימצא במצב של הלם מתמיד. פרופסור יחזקאל דרור התאים רעיון זה למציאות הישראלית, ודיבר על "הלים השלום". השינויים המתחייבים מן המעבר הקיצוני מ-מילהמה לשלום יהיו כה קיצוניים, אמר, עד כי האדם הישראלי יימצי במצב של הלם.

נדמה כי הלם זה כבר התחיל. רק זה יכול להסביר גילויים וביטויים, המשתקפים יום-יום בכללי-התיקשורת. לולא הסבר הגיוני זה, היה עלינו להסיק כי כמה מטובי האומה לקו בשיכלם. אפשר להבין זאת. מזה שלושה דורות, שרויים אנו במלחמה עם העם הפלסטיני. (המשך בעמוד 36)